

PAŃSTWOWA RADA OCHRONY PRZYRODY

THE STATE COUNCIL FOR NATURE CONSERVATION

Ministerstwo Klimatu i Środowiska,
ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa, biuro@prop.gov.pl

PROP/2025-11

10 czerwca 2025 r.

OPINIA

dotycząca projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie Świętokrzyskiego Parku Narodowego

W związku z przekazaniem do zaopiniowania projektem rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie Świętokrzyskiego Parku Narodowego (wersja z 15 maja 2025 r.), włączającym ponownie w granice Parku działki na Świętym Krzyżu, **Państwowa Rada Ochrony Przyrody wyraża opinię, że rozporządzenie o proponowanej treści należy pilnie wydać.**

Zdaniem Rady zasadnicze powody wydania tej regulacji powinny być i są jednak częściowo inne, niż wskazane w jego uzasadnieniu. Projekt w § 4 wprowadza także znaczną liczbę zmian dotyczących działek stanowiących własność Skarbu Państwa, które nie przechodzą w użytkowanie wieczyste Parku, a także pewne niekonsekwencje dotyczące zmian w powierzchni parku i jego otuliny, które zostały pominięte w uzasadnieniu i OSR regulacji. PROP rekomenduje korektę tych dokumentów.

UZASADNIENIE

Poprzednie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2021 r. w sprawie Świętokrzyskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2022 r. poz. 113), którym wyłączono przedmiotowe działki z granic Parku, zostało wydane mimo licznych zastrzeżeń co do jego zgodności z prawem, podnoszonych m.in. w opinii Rady nr PROP/08/2021 z 22 lipca 2021 r., w opinii Rady Naukowej Świętokrzyskiego Parku Narodowego, a także w licznych opiniach i stanowiskach przedkładanych w konsultacjach społecznych. Przedmiotem tych wątpliwości było, czy w świetle art. 10 ust. 1a ustawy o ochronie przyrody można wyłączyć z parku narodowego teren, który nie utracił bezpowrotnie wartości przyrodniczych i kulturowych, dodając tym samym aktem prawnym do parku narodowego inne tereny, tak, że sumarycznie nie dochodzi do „zmniejszenia obszaru parku narodowego”.

W naszej opinii, art. 10 ust. 1a ustawy o ochronie przyrody stoi na przeszkodzie wyłączeniu z granic parku narodowego jakiegokolwiek obszaru, który nie utracił bezpowrotnie wartości przyrodniczych i kulturowych. Takie działanie przeczy nie tylko literalnej, ale i celowościowej wykładni prawa – parki narodowe, jako najwyższa forma ochrony przyrody w Polsce, mają gwarantować trwałość ochrony walorów stanowiących narodowe dziedzictwo. Stąd zapis wspomnianego ustępu ma zabezpieczać te skarby przed uznaniowymi decyzjami władz, podejmowanymi pod wpływem nacisków różnych grup interesu. Tworzenie wyłączonej enklawy w sercu parku narodowego utrudnia spójne planowanie i realizowanie ochrony jego walorów i stanowi groźny precedens, zachęcający do wysuwania podobnych żądań w odniesieniu do innych parków narodowych. Oznacza to, że **rozporządzenie Rady Ministrów z dnia z dnia 10 grudnia 2021 r. w sprawie Świętokrzyskiego Parku Narodowego zostało wydane z naruszeniem ustawy¹ i rodzi zagrożenia dla ochrony przyrody. Istnieje więc konieczność wyeliminowania jego skutków, którą prawidłowo realizuje przedstawiony projekt.**

¹ Stanowisko to jest zgodne m.in. z wnioskami Najwyższej Izby Kontroli, która w konkluzjach z kontroli „Przebieg procesu legislacyjnego dotyczącego projektu rozporządzenia w sprawie Świętokrzyskiego Parku Narodowego oraz sprawowanie nadzoru nad jego działalnością” (LKI.430.001.2022) stwierdziła min. „Nieprawidłowy przebieg procesu legislacyjnego dotyczącego zmiany granic ŚPN” oraz „Brak przesłanek do wyłączenia działek z granic ŚPN”.

Wątpliwości budzi natomiast uzasadnienie tej zmiany wyłącznie „uwypukleniem wyjątkowego znaczenie tego miejsca dla polskiej historii i kultury oraz wzmocnieniem przekazu dotyczącego potrzeby zachowania występującego tam dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego”, bez wskazania na powyższy kontekst (cofnięcie skutków naruszenia prawa). Wskazać należy, że ochrona dziedzictwa historii i kultury, choć jak najbardziej może być realizowana w parkach narodowych, nie jest podstawowym, ustawowym celem ich tworzenia, a „uwypuklenie” dziedzictwa geologicznego na wskazanych działkach jest utrudnione ze względu na ograniczoną dostępność wynikającą z ich zabudowy. Przy czym niefortunne² stwierdzenie w uzasadnieniu, że „Z punktu widzenia potrzeb ochrony przyrody Parku nieruchomości te są mu zbędne”, dodatkowo osłabia argumentację za tą zmianą.

Podkreślamy też, że przedmiotowy projekt rozporządzenia, choć jest krokiem w dobrą stronę i usuwa skutki naruszenia prawa, nie wyczerpuje merytorycznych potrzeb powiększenia Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Należałoby do niego dołączyć chociażby przylegające od strony wschodniej i południowo-zachodniej zwarte kompleksy leśne o ekosystemach zbliżonych do naturalnych i wysokich walorach przyrodniczych. Były one przewidywane do przyłączenia do Parku w wersji projektu rozporządzenia z 28 października 2024 r. Obszary te, stanowiące własność Skarbu Państwa, mają duże znaczenie dla ochrony flory w krajowym systemie ochrony przyrody. Dlatego wskazane jest, aby – do czasu przyłączenia do Świętokrzyskiego Parku Narodowego – trwale zabezpieczyć ich walory przyrodnicze poprzez pilne objęcie ochroną rezerwatową.

Zwraca też uwagę, że o ile w roku 2021 według różnych dokumentów wyłączenie z obszaru parku działek leżących na terenie gminy Nowa Słupia, o nr ewidencyjnych 2039/1, 2039/2, 2039/3, powodowało uszczuplenie jego powierzchni o 1,3447 ha, to obecnie ich ponowne przyłączenie skutkuje zwiększeniem powierzchni o 1,3606 ha. Różnica nie jest duża, ale wskazane byłoby jej wyjaśnienie. Podobnie – w wyniku wyłączenia wspomnianych trzech działek z otuliny, jej powierzchnia podana w § 3 rozporządzenia zamiast się zmniejszyć, zwiększyła się o 6,5713 ha. Jeśli wynika to jedynie z różnicy metody obliczania powierzchni, wskazane jest jednoznaczne objaśnienie tego w uzasadnieniu. Dodatkowo § 4 projektu rozporządzenia różni się istotnie od § 4 obowiązującego aktu. Nie chodzi jedynie o układ treści. Część działek wymienionych w dotychczasowym rozporządzeniu została pominięta, a w zamian dodano inne działki (robocze zestawienie dostrzeżonych zmian przedstawiono w załączniku do opinii). Także zmiana łącznej powierzchni objętej tym wyłączeniem jest inna niż deklarowana w uzasadnieniu korekta. Całkowite pominięcie tych różnic w uzasadnieniu nie jest właściwe, gdyż może budzić obawy dotyczące stosowania złych praktyk „przemycania” w aktach prawnych zmian trudnych do wychwycenia przy pobieżnej lekturze.

dr inż. Andrzej Kepel
przewodniczący Rady

Załącznik: Robocze zestawienie dostrzeżonych zmian,
wprowadzonych w § 4 projektowanego rozporządzenia

Do wiadomości:

- Ministra Klimatu i Środowiska – Pani Paulina Hennig-Kloska
- Główny Konserwator Przyrody – Pan Mikołaj Dorożała
- Departament Prawny MKiŚ

² Chodziło zapewne, że dla osiągnięcia celów związanych z ochroną przyrody nie jest niezbędne zapewnienie bezpośredniego zarządu nad tymi działkami Dyrekcji Parku, poprzez przekazanie ich Parkowi w użytkowanie wieczyste.

Załącznik do opinii PROP/2025-11

Robocze zestawienie dostrzeżonych zmian, wprowadzonych w § 4 projektowanego rozporządzenia

1. Lokalizacja: powiat kielecki, gmina Bodzentyn, obręb Psary Kąty (0014)

W projekcie rozporządzenia nie uwzględniono działek 448 i 501, wymienionych w obowiązującej akcie. Powierzchnia pozostaje bez zmian: 8,169 ha.

2. Lokalizacja: powiat kielecki, gmina Bodzentyn – nowe obręby

W projekcie rozporządzenia dodano następujące działki, niewymienione w obowiązującym akcie:

a) obręb Święta Katarzyna (0022), działki: 379/1, 379/2, 379/5, 380/4, 380/7, 380/9, 418/4, 418/1 – powierzchnia: + 0,3611 ha;

b) obręb Celiny-Podgórze (0028), działki: 8/1, 9/1, 26/3, 26/4, 26/5, 45/4, 45/5, 45/6, 45/8, 45/9, 62/3, 62/5, 2948/2213, 4043/1, 4044/1, 4049/1, 4050/1, 4052/1, 4309/1, 4313/1, 4313/2, 4313/3, 4316/1 – powierzchnia: + 1,2859 ha.

Razem powierzchnia nowo wyłączona z przekazania parkowi w użytkowania wieczyste w tym obrębie: **+ 1,6470 ha.**

3. Lokalizacja: powiat kielecki, gmina Nowa Słupia – obręb Nowa Słupia (0001)

W projekcie rozporządzenia dodano następujące działki, niewymienione w obowiązującym akcie:

a) działki 2039/1, 2039/2, 2039/3 (są to działki, których włączenie do parku stanowi zasadniczy cel zmiany, deklarowany w rozporządzeniu) – powierzchnia: + 1,3447 ha;

b) działka 2002 – powierzchnia: + 0,3831 ha.

Razem powierzchnia nowo wyłączona z przekazania parkowi w użytkowania wieczyste w tym obrębie: **+ 1,7278 ha.**

4. Lokalizacja: powiat skarżyski, gmina Łączna, obręb Klonów (0004)

W projekcie rozporządzenia wprowadzono następujące zmiany:

a) pominięto wymienione w obecnym rozporządzeniu działki: 555, 559 – powierzchnia: - 3,9012 ha;

b) działka: 562 (0,09 ha) jest zapisana jako droga gminna w zarządzie Lasów Państwowych, a w projekcie opisano ją jako drogę gminną w użytkowaniu gminy Łączna.

Razem powierzchnia wyłączona z przekazania parkowi w użytkowania wieczyste w tym obrębie zmienia się o **- 3,9012 ha.**

Podsumowanie zmian

A. Zestawienie działek

Numer działki	Obręb	Uwagi
448	Psary Kąty	Usunięto
501	Psary Kąty	Usunięto
379/1, 379/2, 379/5, 380/4, 380/7, 380/9, 418/1, 418/4	Święta Katarzyna	Dodano
8/1, 9/1, 26/3–26/5, 45/4–45/9, 62/3, 62/5, 2948/2213, 4043/1, 4044/1, 4049/1, 4050/1, 4052/1, 4309/1, 4313/1–4313/3, 4316/1	Celiny-Podgórze	Dodano
2039/1, 2039/2, 2039/3, 2002	Nowa Słupia	Dodano
555, 559	Klonów	Usunięto
562	Klonów	Zmiana: z Lasów Państwowych na gminę łączna

B. Zestawienie powierzchni

Kategoria	Liczba działek	łączna powierzchnia (ha)	Uwagi
Występują w obu wersjach	37	8,2590	Głównie Psary Kąty, 1 – Klonów
Usunięte	4	- 3,9012	448, 501 (Psary Kąty), 555, 559 (Klonów)
Dodane	37	+ 3,3129	Nowe obręby: Święta Katarzyna, Celiny-Podgórze, Nowa Słupia
Różnica	41	- 0,5264	Wg uzasadnienia projektu powinno być + 1,3447 ha